

O‘ZBEKISTON DEMOKRATIK FUQAROLIKNI JAMIYATINI OSHIRISH

Boyto`rayev Sirojiddin

Imomov Murotjon G`ulamovich

Ro`zmetov Sulaymon Iloxomboy og`li

DTPI o`qtuvchisi

DTPI Pedagogika fakulteti

Jismoniy madaniyat talabasi

imomovmurotjon7@gmail.com

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada O‘zbekistonning demokratik fuqarolik jamiyatini shakllantirish va rivojlantirish jarayonlari, ularning asosiy tamoyillari, huquqiy va ijtimoiy asoslari, shuningdek, jamiyatda fuqarolik turmush tarzi va faolligini oshirishning ahamiyati tahlil etiladi. Demokratik qadriyatlarni qaror toptirish orqali O‘zbekistonning yanada barqaror va rivojlangan fuqarolik jamiyatini qurish yo‘lidagi olib borilayotgan islohotlar, faoliyatlarning ahamiyati va natijalari ko‘rsatib beriladi.

Kalit so‘zlar: Demokratik fuqarolik, Jamiyat, Ijtimoiy faoliyat, Huquqiy asoslar, Rivojlanish, Islohotlar

АБСТРАКТНЫЙ: В данной статье анализируются процессы становления и развития демократического гражданского общества Узбекистана, их основные принципы, правовые и социальные основы, а также важность повышения гражданского образа жизни и активности в обществе. Показаны значение и результаты проводимых реформ и мероприятий, направленных на построение более стабильного и развитого гражданского общества Узбекистана путем утверждения демократических ценностей.

Ключевые слова: Демократическое гражданство, Общество, Общественная деятельность, Правовые основы, Развитие, Реформы

ABSTRACT: This article analyzes the processes of formation and development of democratic civil society in Uzbekistan, their basic principles, legal and social foundations, as well as the importance of increasing civic life and activity in society. The importance and results of the reforms and activities carried out towards building a more stable and developed civil society in Uzbekistan through the establishment of democratic values are shown.

Key words: Democratic citizenship, Society, Social activities, Legal frameworks, Development, Reforms

Kirish

So‘nggi yillarda nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlarini qo‘llab-quvvatlash, davlat organlari va ular o‘rtasida ijtimoiy sheriklikni kuchaytirish, ta’sirchan jamoatchilik nazoratini amalga oshirish, shuningdek, ushbu sohani tartibga soluvchi huquqiy bazani takomillashtirish borasida izchil ishlar olib borildi.

Xususan, oxirgi to‘rt yilda nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyati boshqa institutlarining 1 270 dan ortiq loyihalarini qo‘llab-quvvatlash maqsadida Davlat budjetidan 117 milliard so‘m miqdordagi mablag‘lar ajratildi.

Amalga oshirilgan chora-tadbirlar natijasida nodavlat notijorat tashkilotlarining huquqiy kafolatlarini ta‘minlaydigan, zamonaviy demokratik talablarga va xalqaro standartlarga javob beradigan normativ-huquqiy baza yanada takomillashtirildi. Buning natijasida 20 ga yaqin qonun, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining hujjatlari va Hukumatning qarorlari qabul qilindi.

Nodavlat notijorat tashkilotlari manfaatlarini ifoda etish, davlat bilan ular o‘rtasidagi ko‘prik vazifasini bajarishga qaratilgan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Jamoatchilik palatasi tashkil qilindi, shuningdek, aholi bilan ochiq muloqot olib borishning yangi samarali vositalarini joriy etish maqsadida davlat organlari huzurida jamoatchilik kengashlari faoliyati yo‘lga qo‘yildi.

Mamlakatimizda erkin fuqarolik jamiyatini shakllantirish va rivojlantirish, inson huquqlarini, qonuniy manfaatlarini, demokratik qadriyatlarni himoya qilish, aholining siyosiy madaniyati va huquqiy ongini oshirishga munosib hissa qo‘shgan nodavlat notijorat tashkilotlari vakillarini rag‘batlantirish maqsadida “Fuqarolik jamiyatini rivojlantirishga qo‘shgan hissasi uchun” ko‘krak nishoni ta‘sis etildi hamda sohaning 126 nafar faollari ushbu yuksak mukofot bilan taqdirlandi.

Ko‘rilayotgan choralar natijasida so‘nggi to‘rt yilda fuqarolik jamiyatining eng asosiy instituti hisoblanadigan nodavlat notijorat tashkilotlari soni 20,7 foizga oshdi, shu jumladan 187 ta yirik respublika nodavlat notijorat tashkilotlari o‘z faoliyatini boshladi.

Shu bilan birga, ushbu ishlarni sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘tarish hamda mamlakatimizda fuqarolik jamiyatini rivojlantirishning yaqin va o‘rta muddatli istiqbollari belgilab olish zarur.

Fuqarolik jamiyatini rivojlantirishning tashkiliy-huquqiy asoslarini yanada takomillashtirish, nodavlat notijorat tashkilotlarining roli va ahamiyatini, ijtimoiy faolligi va faoliyatining samaradorligini oshirish, shuningdek, 2017 — 2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasini “Ilm, ma’rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili” va “Yoshlarni qo‘llab-quvvatlash va aholi salomatligini mustahkamlash yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturlari ijrosini ta’minlash maqsadida:

1. 2021 — 2025-yillarda fuqarolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasi (keyingi o‘rinlarda — Konsepsiya) 1-ilovaga muvofiq tasdiqlansin.

2. Quyidagilar Konsepsiyaning ustuvor yo‘nalishlari etib belgilansin:

fuqarolik jamiyatini rivojlantirishning huquqiy asoslarini izchil takomillashtirish;

fuqarolik jamiyati institutlariga ko‘mak berish hamda ularni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash mexanizmini yanada takomillashtirish;

davlat va jamiyat boshqaruvida fuqarolik jamiyati institutlarining faol ishtirok etishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratish;

davlat ijtimoiy loyihalarini amalga oshirishda fuqarolik jamiyati institutlarining ishtirokini yanada kengaytirish;

fuqarolik jamiyati institutlari faoliyatining ochiqligini ta’minlash.

3. Quyidagilar:

2021 — 2025-yillarda fuqarolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasini 2021-yilda amalga oshirish “Yo‘l xaritasi” (keyingi o‘rinlarda — “Yo‘l xaritasi”) 2-ilovaga muvofiq;

2021 — 2025-yillarda fuqarolik jamiyatini rivojlantirishning maqsadli ko‘rsatkichlari (keyingi o‘rinlarda — Maqsadli ko‘rsatkichlar) 3-ilovaga muvofiq tasdiqlansin.

4. Belgilansinki:

a) Konsepsiya har ikki yilda Vazirlar Mahkamasi qarori bilan alohida tasdiqlanadigan “Yo‘l xaritasi” orqali bosqichma-bosqich amalga oshirib boriladi;

b) Maqsadli ko‘rsatkichlar quyidagilarni nazarda tutadi:

nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlarini davlat tomonidan subsidiyalar, grantlar va ijtimoiy buyurtmalar shakllarida qo‘llab-

quvvatlash hajmini 2021-yilda kamida 1,2 baravarga, 2025-yilda 1,8 baravarga oshirish;

Qoraqalpog‘iston Respublikasi Jo‘qorg‘i Kengesi, xalq deputatlari viloyatlar va Toshkent shahar Kengashlari huzuridagi nodavlat notijorat tashkilotlarini va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlarini qo‘llab-quvvatlash jamoat fondlariga 2021-yilda 16 milliard so‘m, 2025-yilda 70 milliard so‘m mablag‘lar ajratish;

O‘zbekiston nodavlat notijorat tashkilotlari milliy assotsiatsiyasi a‘zolari sonini jami faoliyat ko‘rsatayotgan nodavlat notijorat tashkilotlari soniga nisbatan 2021-yilda 10 foizga, 2025-yilda 30 foizga yetkazish;

har bir davlat organi huzuridagi jamoatchilik kengashlari faoliyatida fuqarolar tashabbusi bilan tashkil etilgan nodavlat notijorat tashkilotlari vakillarining sonini (jami jamoatchilik kengashlari tarkiblariga kiritilgan nodavlat notijorat tashkilotlari vakillarining soniga nisbatan) 2021-yilda 5 foizga, 2025-yilda 25 foizga yetkazish;

nodavlat notijorat tashkilotlari tomonidan yuqori turuvchi tashkilotlarga qonunchilikni takomillashtirish yuzasidan kiritilgan takliflarning umumiy sonini 2021-yilda 1 000 taga, 2025-yilda 5 000 taga yetkazilishini ta‘minlash;

mamlakatimizda e‘lon qilinadigan yilga oid davlat dasturida ishtirok etayotgan nodavlat notijorat tashkilotlari sonini 2021-yilda 30 taga, 2025-yildagi davlat dasturida — 50 taga yetkazish;

amaldagi jarayonlarni soddalashtirish va profilaktik chora-tadbirlarni kuchaytirish orqali nodavlat notijorat tashkilotlari tomonidan sodir qilinayotgan huquqbuzarliklarni (jami 2020-yilda sodir qilingan huquqbuzarliklar soniga nisbatan) 2021-yilda 3,8 foizga, 2025-yilda 19,2 foizga kamaytirish;

2021-yilda 50 ta, 2025-yilda 250 ta nodavlat notijorat tashkilotlari rahbarlarini Davlat boshqaruvi akademiyasida qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish.

5. Shunday tartib o‘rnatilsinki, unga ko‘ra 2021-yil 1-apreldan boshlab:

Nodavlat notijorat tashkilotlari faoliyatining ochiqlik indeksi joriy qilinadi va unga ko‘ra har yil yakunlari bo‘yicha nodavlat notijorat tashkilotlari tomonidan amalga oshirilgan ishlar, ijtimoiy sheriklik darajasi, ajratilgan subsidiya, grant va ijtimoiy buyurtmalar natijadorligi va boshqa muhim faoliyat ko‘rsatkichlariga asosan ularning reytingi tuziladi;

Nodavlat notijorat tashkilotlari faoliyatining ochiqlik indeksi O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Jamoatchilik palatasi (keyingi o‘rinlarda —

Jamoatchilik palatasi), O‘zbekiston nodavlat notijorat tashkilotlari milliy assotsiatsiyasi va Adliya vazirligi tomonidan belgilangan tartibda shakllantiriladi va indeks natijalari ularning rasmiy veb-saytlarida e’lon qilinadi;

Nodavlat notijorat tashkilotlari faoliyatining ochiqlik indeksini ishlab chiqish va to‘liq amaliyotga joriy qilish adliya organlariga yuklatiladi.

Foydalanuvchi adabyotlar:

1. Акаев, А. "Фуqаролик жамияти: ташкилий ва иқтисодий асослар." Тошкент, 2021.
2. Каримова, Т. "Узбекистонда демократия ва фуқаролик." Тошкент, 2022.
3. Нурматов, Д. "Демократия ва ижтимоий адолат." Тошкент, 2020.
4. Муслимов, С. "Ижтимоий фаоллик ва демократик ислохотлар." Тошкент, 2023.
5. Йўлдошев, Р. "Фуқаролик жамиятига отаща етиб боради." Тошкент, 2020.